

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Rationibus Theologicis eadem veritas suadetur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

S. I.

*Conclusio affirmativa statuitur, & auctoritate
Scripturae, SS. Patrum, & Concilii
Viennensis firmatur.*

2. **D**ico igitur, necessarium admittendas esse virtutes morales per se infusas.
- Probatum primum ex Scriptura: dicitur enim Sapient. 8. *Sobrietatem & prudentiam docet (supple divina sapientia) & iustitiam, & virtutem, quibus nihil est melius in vita hominibus.* Et infra: *Scivi quoniam aliter non possum esse continens, nisi Deus det.* Sed quod Deus docet, & dat, habetur solum per infusionem à Deo: Ergo datur in nobis aliqua sobrietas, seu temperantia, prudentia, iustitia, & fortitudo (quae sunt virtutes morales & cardinales) infusa à Deo, subindeque virtutes morales infusa necessarium admittendae sunt. Unde Glossa ibidem ait: *Has autem virtutes nemo habet, nisi cui omnium virtutum origo Deus contulit.*
- Hoc idem confirmat Thomista ex pluribus aliis Scripturae testimoniis: Sapient. 7. *Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilem honestatem, secundum Glossam, intelliguntur virtutes, quae circa bonum honestum versantur.* Item ad Galat. 5. fructus Spiritus Sancti dicuntur *gaudium, pax, benignitas, mansuetudo, continentia, castitas, &c.* quae sunt verae virtutes morales; dicuntur verò fructus Spiritus Sancti, quia ab eo specialiter infunduntur.
3. Favent etiam SS. Patres: Augustinus enim tract. 8. in 1. Epist. Joannis, asserit pietatem, castitatem, modestiam, sobrietatem, & similes virtutes, quae non possunt esse nisi morales, residere in anima iusti, tanquam exercitum cui Christus imperat, & quibus utitur ut ministris, cum incipit in nobis habitare per gratiam. Gregorius verò homil. 5. in Ezechiel. haec scribit: *Potest mobilitas spiritus aliter intelligi: in Sanctorum quippe cordibus juxta quasdam virtutes semper permanet, juxta quasdam verò recessurus venit, & venturus recedit. In fide enim, spe, atque charitate, & in aliis bonis, sine quibus ad caelestem patriam non potest venire sicut est humilitas, castitas, iustitia, misericordia, perfectorum corda non deserit; in prophetia verò virtute, doctrina facundia, miraculorum exhibitione, electis suis aliquando adest, aliquando se subtrahit.* Quibus verbis aperte docet Spiritum Sanctum habitare in cordibus nostris, & in anima permanere, non solum ratione charitatis, sed etiam per humilitatem, castitatem, iustitiam, & misericordiam, quae sunt virtutes morales, subindeque virtutes morales à Spiritu Sancto nobis infusas, unà cum gratia sanctificante, agnoscit.
4. Nec valet quod ait Vazquez, omnia illa loca intelligi posse de virtutibus acquisitis. Nam contra est, quod virtutes acquisitae non veniunt cum sapientia, non dicuntur fructus Spiritus Sancti, non semper comitantur justos, non necessariae sunt ad vitam aeternam, nec per eas dicitur Christus vel Spiritus Sanctus in nobis habitare. Denique alia encomia virtutum moralium, quae in Scriptura & Patribus habentur, non possunt acquisitis adaptari.
5. Accedit auctoritas Concilii Viennensis, ubi

A Clemens V. qui Concilio praerat, postquam retulit diversas Doctorum opiniones circa infusionem habitum quae fit in Baptismo, sic ait: *Nos attendentes generalem efficaciam moris Christi, quae per Baptismum applicatur pariter omnibus baptizatis, opinionem quae dicit tam parvulis quam adultis conferri in Baptismo informantem gratiam & virtutes, tanquam probabiliorem, & dictis Sanctorum, & Doctorum modernorum Theologiae magis consonam, & concordem, Sacro approbante Concilio, duximus seligendam.* Quibus verbis Concilium nostram opinionem eligit ut probabiliorem, & dictis Sanctorum Patrum, & Theologorum magis consonam.

Nec dici potest, quod cum Concilium praefert sententiam, quae docet in Baptismo gratiam & virtutes infundi, loquatur solum de virtutibus Theologicis, non de moralibus. Nam Pontificis mens (ut fatetur Vazquez) fuit definire quaestionem quam Innocentius III. in Concilio Lateranensi indecisi relinquerat: Sed quaestio illa erat non solum de virtutibus Theologicis, sed etiam de moralibus: Ergo &c. Minor probatur ex verbis Innocentij, nam in cap. *Majores*, sic habet: *Illud verò quod opposites (id est haeretici) inducunt: fidem, aut charitatem, aliasque virtutes parvulis, supote non consentientibus, non infundi, à plerisque non conceditur absolute, cum propter hoc inter Doctores Theologos quaestio referatur.* Si autem solum fuisset controversia de virtutibus Theologicis, postquam Pontifex dixit, *fidem, aut charitatem*, non debuisset subdere, *aliasque virtutes*, in numero plurali, quia praeter illas duas virtutes Theologicas, est tantum una alia, nimirum spes: Ergo &c.

Confirmatur: Clemens qui praefuit Concilio Viennensi, verbis illis, *dictis Sanctorum, ac modernorum Theologiae Doctorum magis consonam*, significat se loqui de controversia quae suo tempore extabat inter Theologos: At certum est eo tempore, nimirum circa annum 1311. quo Concilium Viennense celebratum est, fuisse maximam inter Theologos dissensionem, & controversiam de infusione virtutum moralium, Scoticis illam negantibus, affirmantibus verò Thomistis, qui semper pro veritate acriter decertarunt: Ergo Concilium intendit, quod non solum virtutes Theologicas, sed etiam morales infunduntur à Deo parvulis in Baptismo unà cum gratia sanctificante. Unde Catechismus Romanus hanc Concilii Viennensis definitionem sequutus, parte 2. cap. 2. §. 1. numerans effectus Baptismi, qui cum gratia tribuuntur, sic ait: *Huius additur nobilissimus omnium virtutum comitatus, quae cum gratia divinius infunduntur.*

S. II.

Rationibus Theologicis eadem veritas suadetur.

VARIÆ à Caetano, & aliis Thomistis adduci solent rationes Theologicae, ad probandum necessarium admittendas esse virtutes morales per se infusas.

6. Prima sic potest proponi: Homo constitutus per gratiam in esse supernaturali, non minus debet esse perfectus in operando modo supernaturali, quam in ordine naturae in operando modo naturali; gratia enim in suo ordine non minor debetur perfectio, quam in suo debetur natura:

turæ: Sed in ordine naturæ perficitur homo non solum circa finem ultimum, quod habet à naturali synderesi, naturalique rectitudine voluntatis, sed etiam circa fines non ultimos, quod habet per virtutes morales acquisitas: Ergo similiter in ordine supernaturali utramque perfectionem habere debet, subindeque ordini gratiæ debentur non solum virtutes Theologicæ, quibus homo perficitur & ordinatur ad beatitudinem supernaturalem, sed etiam virtutes morales infusæ, quibus in ordine supernaturali perficitur in ordine ad media quæ ad illam conducunt. Virtutes enim morales acquisitæ, cum sint ordinis naturalis, & à prudentia naturali regulentur, nec finem supernaturalem, nec media ad illum conducentia valent attingere.

7. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Natura humana v. g. est radix omnis perfectionis quæ sibi debetur, sive circa finem, sive circa media, idèdque nulla est virtus acquisita, quæ non sit aliquo modo à tali natura, mediante dictamine prudentiæ, & influxu rationis: Ergo similiter gratia debet esse radix omnis perfectionis, omnique virtutis sibi debita; aliàs ista erit sibi minùs sufficiens, illiusque ope indigebit: Cum igitur gratiæ debeantur non solum virtutes perficientes hominem circa ultimum finem supernaturalem, quæ sunt virtutes Theologicæ, sed etiam perficientes circa media, quæ sunt virtutes morales, debent omnes ab ipsa gratia oriri, atque adèd, præter virtutes Theologicas, admitti debent virtutes morales supernaturales, & infusæ.

Respondent primò Adversarij, virtutes morales acquisitas sufficienter elevari per imperium charitatis ad attingenda media supernaturalia, necessaria pro obtinendo fine supernaturali, subindeque virtutes morales infusæ ad hoc non esse necessarias, nec ordini gratiæ debitas.

Sed contra primò: Licet per imperium charitatis virtutes morales acquisitæ eleventur ad finem supernaturalem, ad illum tamen eleventur ut quid disproportionatum, & inferioris ordinis, tantumque eis imperat charitas, ut extraneis ministris, & alienis instrumentis: Ergo nisi dentur virtutes morales infusæ, ex propria natura aptæ naturæ charitati inservire, & operari propter ejus finem, non manebit supernaturalis ordo perfectus.

Contra secundò: Licet charitas det virtutibus moralibus acquisitis relationem ad finem ultimum, tanquam ad finem extrinsecum, non tamen immutat earum objecta, neque facit ut attingant in nostris operationibus medium quod ratio supernaturalis constituit, quod est bonum supernaturale honestum; aliàs tales virtutes non modò quoad relationem charitatis, sed etiam quoad tendentiam ad objectum, & secundum suam substantiam, essent supernaturales: Ergo ex eo quòd charitas imperet virtutibus moralibus acquisitis, non tollitur necessitas virtutum moralium infusarum, quibus medium supernaturale attingatur.

6. Tertio: Ut virtus acquisita, v. g. fortitudo, possit imperari à charitate, debet priùs naturæ imperari à fortitudine infusa, ita ut hoc imperium sit dispositio ad illud: cum enim virtus acquisita, & ejus actus sint infimum in ordine morali, & virtus charitatis supremum, nequit ab illis ad hujus imperium perveniri, nisi per

Tom. III.

A aliquod medium, quod est virtus moralis infusa. Congruitque hoc ordini divinæ providentiæ, quæ infima movet per media, & hæc per superiora. Deficiente ergo virtute morali infusa, non posset motio charitatis ad acquisitam pertingere, neque ejus actum meritorium reddere; ut expresse docet S. Thomas qu. de virtutibus art. 10. ad 4. his verbis: *Cum nullum meritum sit sine charitate, actus virtutis acquisita non potest esse meritorius sine charitate. Cum charitate autem simul infunduntur alia virtutes: unde actus virtutis acquisita non potest esse meritorius, nisi mediante virtute infusa: nam virtus ordinata in finem inferiorem, non facit actum ordinatum ad finem superiorem, nisi mediante virtute superiori.*

Respondent secundò Adversarij, ad attingenda media supernaturalia sufficere Spiritus Sancti dona.

Sed contra: Dona Spiritus Sancti ponuntur solum ad operandum modo extraordinario, etiam intra ordinem supernaturalem, ex instinctu scilicet & motione speciali Spiritus Sancti, ut dicemus in ultima disputatione: Ergo præter dona admitti debent virtutes morales infusæ, ad operandum modo ordinario intra ordinem supernaturalem.

Secunda ratio est quam D. Thomas hic art. 3. assignat. Virtutes Theologicæ se habent in ordine gratiæ, sicut se habent synderesis & appetitus naturalis beatitudinis in ordine naturæ; nam sicut per hæc principia naturalia ordinatur creatura intellectualis ad finem naturalem, sic per virtutes Theologicas ordinatur ad finem supernaturalem: Sed ex efficacia horum principiorum naturalium habentur virtutes morales ordinis naturalis, ac proinde acquisitæ, ut communiter conceditur: Ergo cum non sit minor efficacia virtutum Theologicarum, ex illis procedunt virtutes morales ejusdem ordinis, in eodem instanti cum ipsis infusæ; quicquid enim est in nobis ordinis supernaturalis, debet à Deo ut auctore supernaturali produci, ac nobis infundi.

11. Tertia ratio: Tot debent poni potentia & habitus, quot sunt objecta formaliter distincta: Sed in materia morali, circa quam versantur virtutes morales, dari potest duplex objectum formaliter diversum, unum naturale, & aliud supernaturale: Ergo etiam distingui debent duo genera virtutum moralium, & præter naturales & acquisitas, admitti alia, quæ sint supernaturales & infusæ. Major constat: unitas enim & distinctio specifica potentiarum & habituum sumitur ex unitate & distinctione objectorum formalium, ut docetur in Philosophia. Minor verò suadetur: Objectum formale virtutis moralis est medium per prudentiam & rectam rationem in passionibus & operationibus humanis constitutum: Sed tale medium potest esse duplex, naturale scilicet, & supernaturale: Ergo & objectum formale virtutum moralium. Minor probatur: nam si prudentia innixa principiis practicis naturalibus, per synderesim cognitis, dicitur & constituat tale medium, illud erit naturale; supernaturale verò, si constituitur à prudentia supernaturali & infusa, quæ innititur virtuti Theologicæ fidei; hæc enim se habet in ordine supernaturali ut synderesis.

Potest hoc variis exemplis illustrari & declarari. Primum est in materia temperantiæ;

Y 4

moderatio enim passionum & delectationum A
 gustus & tactus, quæ est medium hujus virtutis, vel potest elici ut expedit ad rectum usum rationis naturalis, & vitam corporalem, secundum regulam naturalis rationis, & sic est objectum naturale; vel prout expedit ad supernaturalem vitam gratiæ, secundum regulas fidei & prudentiæ infusæ, quæ multoties petunt majorem parcitatem, aut etiam omnimodam abstinenciam, adversam sanitati corporali, sive ad liberius Deo vacandum, sive ad satisfaciendum pro peccatis, sive ad corporis castigationem, & subjectionem carnis ad spiritum; & sub hac ratione est objectum supernaturale. Similiter æqualitas in operationibus ad alterum, quæ est medium virtutis justitiæ, vel potest fieri inter homines, ut sunt cives humanæ civitatis, hujus universi, vitæ & ratione naturali præditi, inter quos debet servari humana societas & pax; & hoc modo est medium naturale specificans justitiam acquisitam: vel potest fieri inter homines, quatenus sunt cives Sanctorum, & domestici Dei, præditi supernaturali lumine, & capaces beatitudinis æternæ, inter quos debet altiori ratione pax & societas conservari, & hoc pacto est medium supernaturale, & objectum justitiæ infusæ. Idem proportionaliter de fortitudine dicendum est: nam si habeat firmare appetitum contra mortis pericula in bono naturali, & in ea mensura, quam ratio naturalis servandam esse dicit, constituetur objectum fortitudinis acquisitæ; ut si quis pro defensione patriæ firmus maneat contra pericula mortis: si verò firmet in bono supernaturali, ut contingit in martyrio, in quo pro defensione fidei Christianæ Martyres sustinent mortem, erit objectum fortitudinis infusæ.

12. Quarta ratio: Ubi est diversum esse, & diversa vita, ibi sunt diversæ operationes, & diversæ virtutes: Sed homo per gratiam habet diversum esse, scilicet divinum, & diversam vitam etiam moralem, nempe divinam & supernaturalem: Ergo in ordine gratiæ dantur diversæ operationes, & diversæ virtutes, non solum Theologicæ, sed etiam morales.

13. Ultima ratio: Datur prudentia infusa: Ergo dantur etiam aliæ virtutes morales per se infusæ. Consequentia patet: requiritur enim necessarii virtus in appetitu, proportionata ad illud eligendum & exequendum quod prudentia dicitur. Antecedens verò probatur: Licet enim per fidem & Theologiam cognoscatur in universali, & speculative, medium in passionibus & actionibus humanis servandum, in ordine ad finem & beatitudinem supernaturalem; illæ tamen non sufficiunt ad dicitandum tale medium in particulari hæc & nunc esse eligendum, ut operatio sit recta, & fini supernaturali accommodata; & multò minùs ad judicandum practicè per modum imperij, tale medium esse executioni mandandum: Ergo ad hæc munera obeunda, prudentia infusa & supernaturalis necessarii admittenda est.

S. II.

Solvuntur objectiones.

14. **O**BJECIES primò: Habitus virtutis ponitur ad tribuendum potentiæ facilitatem respectu actus: Sed homo per infusionem gra-

tiæ non recipit hanc facilitatem, cum non minus difficilè operetur bonum, quàm si gratiam non recepisset, ut experienciâ patet; peccatores enim operibus vitiosis assuefacti, quando convertuntur, & gratiam consequuntur, operantur cum magna difficultate, & renisu appetitus sensitivi, opera vitiosa, donec per illorum exercitium virtutes acquirant: Ergo in justificatione non infunduntur illis habitus virtutum moralium, unà cum gratia sanctificante.

Confirmatur: Signum virtutis est operari cum delectatione: Sed peccator qui in justificatione recipit gratiam, non statim cum delectatione elicit actus virtutum moralium: Ergo non recipit cum ea virtutes morales.

15. Ad objectionem respondeo, distinguendo Majorem: Habitus virtutis ponitur ad tribuendam potentiæ facilitatem, intrinsicam consistentem in complemento & ultima perfectione potentiæ operatiæ, concedo Majorem: facilitatem extrinsecam, quæ provenit ex remotione impedimentorum, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: Homo per infusionem gratiæ non recipit facilitatem ad operandum, extrinsecam, concedo Minorem: intrinsecam, nego Minorem, & Consequentiam.

Explicatur solutio: Duplex dari potest facilitas respectu alicujus actus; alia per se & intrinseca, quæ consistit in eo quod principium elicitivum talis actus sit sufficienter proportionatum & completum respectu illius: alia extrinseca, quæ provenit ex remotione impedimentorum, aut indispositionum, quæ etiam existente perfecto & completo prædicto principio, impediunt vel reddunt difficile exercitium operationis. Virtus ergo sive acquisita, sive infusa, tribuit primam facilitatem, quia essentialiter habet complere potentiam elicitivam actus: secundam verò tribuit virtus acquisita, non formaliter, quasi ipsa sit ablativum impedimentorum, sed concomitantè, quia requirit ad sui generationem exercitium multorum actuum, per quos illa impedimenta tolluntur. Ex quo patet cur in peccatoribus de novo conversis & justificatis exercitium bonorum operum sit laboriosum, illique cum magna difficultate, & renisu appetitus sensitivi operentur; quia nempe per virtutes infusas, unà cum gratia sanctificante in justificatione receptas, non fuerunt sublata impedimenta extrinseca, quæ bonorum operum exercitium laboriosum & difficile reddunt; hæc enim non tolluntur, nisi per actus virtutum sæpius repetitos.

17. Ad confirmationem respondet D. Thomas qu. de virtutibus art. 10. ad 15. *quod quia à principio virtus infusa non semper ita tollit sensum passionum, sicut virtus acquisita, propter hoc à principio non ita delectabiliter operatur. Non tamen hoc est contra rationem virtutis; quia quandoque ad virtutem sufficit sine tristitia operari: nec requiritur quod delectabiliter operetur propter molestias quas sentit, sicut Philosophus dicit 3. Ethic. quod foris sufficit sine tristitia operari.* Neque quælibet tristitia contrariatur virtuti infusæ, sed ea tantum quæ graviter adversatur rationi & legi Dei.

18. Objicies secundò: Virtus per se infusa debet habere objectum & motivum intrinsecum supernaturale: Sed motivum intrinsecum temperantiæ v. g. non potest esse supernaturale: Ergo